

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนารูปแบบเครือข่ายในท้องถิ่นโดยใช้ทุนในพื้นที่เพื่อสืบทอดพระพุทธศาสนาของวัดทองนพคุณ จังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยใช้การวิจัยแบบ Research and Development เป็นการวิจัยผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มพุทธบริษัท 4 ที่มาร่วมกิจกรรมในโอกาสต่างๆ ของวัดอย่างสม่ำเสมอ ในช่วงระยะเวลาระหว่างเดือนธันวาคม 2561 ถึงเดือนมิถุนายน 2562

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ บุคคลที่เข้าร่วมกิจกรรมของวัดอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอระหว่างเดือนธันวาคม 2560 ถึงเดือนมิถุนายน 2562 รวมทั้งสิ้น 178 คน ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

แผนแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา แบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ขั้นตอนการพัฒนาเครือข่ายทุนในพื้นที่

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยใช้กระบวนการทั้งการวิจัยเชิงสำรวจคือมีการสำรวจความต้องการในการพัฒนาตนเองของวัดทองนพคุณ จังหวัดเพชรบุรี และศึกษาสำรวจปัจจัยเกื้อหนุนวัดทองนพคุณ จังหวัดเพชรบุรี โดยผ่านเครือข่ายทุนในพื้นที่ จากองค์กรต่างๆ 13 เครือข่าย คือ 1) สถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่น 2) คณะพระสังฆาธิการ 3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4) อสม. 5) คณะสมาชิกของเครือข่ายและนักเรียนในวัดทองนพคุณ 6) สำนักงานพระพุทธศาสนา 7) ชมรมผู้สูงอายุในชุมชน 8) ภูมิปัญญาท้องถิ่น 9) กลุ่มส่งเสริมอาชีพ 10) กลุ่มประชาสัมพันธ์ 11) กลุ่มสนับสนุนด้านกิจกรรมของวัด 12) เครือข่ายศาสนา และ 13) หน่วยรักษาความปลอดภัย จากนั้นรวบรวมองค์กรเหล่านี้มาจัดตั้งในรูปแบบคณะกรรมการเครือข่าย แบ่งบทบาทหน้าที่กัน ประชุมระดมสมองวางแผนร่วมกันพัฒนานักเรียนในวัดทองนพคุณ จังหวัดเพชรบุรี ตลอดในระยะเวลา 4 ภาคเรียน (2 ปี) ขั้นนี้คือขั้นพัฒนาเครือข่าย

ระยะที่ 2 พัฒนากิจกรรมในวัดทองนพคุณ จังหวัดเพชรบุรี

ในขั้นตอนนี้เป็นการระดมสมองของสมาชิกเครือข่ายทุนในพื้นที่เพื่อกำหนดกิจกรรมของวัดในโอกาสต่างๆ ตลอด 1 ปีของการดำเนินการวิจัย ในช่วงระยะเวลาระหว่างเดือนธันวาคม 2560 ถึงเดือนมิถุนายน 2562 ตารางปฏิทินของวัดในเบื้องต้นแสดงได้ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ตารางปฏิทินของวัดระหว่างเดือนธันวาคม 2560 ถึงเดือนมิถุนายน 2562

ธันวาคม 2560						
อาทิตย์	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์
					1	2
3 วันพระขึ้น 15 ค่ำ ธรรมะสู่ชุมชน1	4	5 วันพ่อ	6	7	8	9
10	11 วันพระแรม 8 ค่ำ	12	13	14	15	16 s
17 วันพระแรม 14 ค่ำ ธรรมะสู่ชุมชน2	18	19	20	21	22	23
24	25 วันพระขึ้น 8 ค่ำ	26	27	28	29	30
31 วันสิ้นปี						

มกราคม 2561

อาทิตย์	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์
	1 วันพระขึ้น 15 ค่ำ	2	3	4	5	6
7 ธรรมะสู่ชุมชน3	8	9 วันพระแรม 8 ค่ำ	10	11	12	13
14	15 ประชุมเครือข่าย งาน 28 ก.ค. 61	16 วันพระแรม 15 ค่ำ	17	18	19	20
21 ธรรมะสู่ชุมชน4	22	23	24 ประชุมฝ่าย ประชาสัมพันธ์	25	26	27
28 กิจกรรมถวายพระพร ร.10 และพระราชาินี	29	30	31 วันพระขึ้น 15 ค่ำ			

กุมภาพันธ์ 2561

อาทิตย์	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์
				1	2 ประชุมสรุปงาน	3
4 ธรรมะสู่ชุมชน5	5	6	7	8 วันพระแรม 8 ค่ำ ประชุมคณะสงฆ์ จังหวัด	9	10
11 ธรรมะสู่ชุมชน6	12	13	14 วันพระแรม 14 ค่ำ	15	16	17
18	19	20	21	22 วันพระขึ้น 8 ค่ำ	23	24
25	26	27	28			

มีนาคม 2561

อาทิตย์	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์
				1 วันพระขึ้น 15 ค่ำ วันมาฆบูชา	2	3
4 ธรรมะสู่ชุมชน7	5 ประชุมครู, นักเรียน ร.ร.วัดทองนพคุณ	6	7	8	9 วันพระแรม 8 ค่ำ	10
11	12	13 ประชุมเตรียม งานพระเทพ	14	15	16 วันพระแรม 15 ค่ำ	17
18 ธรรมะสู่ชุมชน8	19	20	21	22	23	24 วันพระขึ้น 8 ค่ำ
25 ธรรมะสู่ชุมชน9	26	27	28 ประชุมฝ่าย ประชาสัมพันธ์	29	30	31 วันพระขึ้น 15 ค่ำ

เมษายน 2561

อาทิตย์	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์
1	2 งานพระเทพ	3	4 ประชุมพระ สังฆาธิการ	5	6	7
8 วันพระแรม 8 ค่ำ	9	10	11	12	13 วันหยุดสงกรานต์	14 วันพระแรม 14 ค่ำ วันหยุดสงกรานต์
15 วันหยุดสงกรานต์	16	17	18	19	20	21
22 วันพระขึ้น 8 ค่ำ ธรรมะสู่ชุมชน10	23	24	25	26	27	28
29 วันพระขึ้น 15 ค่ำ	30 ทอดผ้าป่า ประจำปี					

พฤษภาคม 2561						
อาทิตย์	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์
		1	2	3	4	5
			ประชุมเครือข่าย ประชาสัมพันธ์			
6 ธรรมะสู่ชุมชน11	7 วันพระแรม 8 ค่ำ	8	9	10	11	12
13	14 วันพระแรม 15 ค่ำ	15 ประชุมเครือข่าย องค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่น	16	17	18	19
20 ธรรมะสู่ชุมชน12	21	22 วันพระขึ้น 8 ค่ำ ประชุมเครือข่าย เปิดตลาดน้ำ	23	24	25	26
27	28	29 วันพระขึ้น 15 ค่ำ วันวิสาขบูชา	30	31		

มิถุนายน 2561						
อาทิตย์	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์
					1	2
3 ธรรมะสู่ชุมชน13	4	5 ประชุมกลุ่มย่อย	6 วันพระแรม 8 ค่ำ	7	8	9
10	11 ประชุม เครือข่าย เปิดตลาดน้ำ	12 วันพระแรม 15 ค่ำ	13	14	15	16
17 ธรรมะสู่ชุมชน14	18	19	20 วันพระขึ้น 8 ค่ำ	21	22	23 เปิดตลาดริมน้ำ ธรรมะสู่ชุมชน พิเศษ
24	25	26	27 วันพระขึ้น 15 ค่ำ เครือข่ายร่วม พัฒนาพื้นที่	28	29	30

กรกฎาคม 2561						
อาทิตย์	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์
1	2	3	4	5 วันพระแรม 8 ค่ำ	6	7
8	9	10	11	12 วันพระแรม 15 ค่ำ	13	14
15	16	17	18	19 ประชุมเครือข่าย เตรียมงาน วันที่ 26, 27 ,28	20 วันพระขึ้น 8 ค่ำ	21
22	23 ประชุม ประชาสัมพันธ์	24 ประชุมพระ สังฆาธิการ	25	26 พิธีแสดงตนเป็น พุทธมามกะ	27 วันพระขึ้น 15 ค่ำ วัน อาสาฬหบูชา	28 วันเฉลิม ร.10
29	30	31				

สิงหาคม 2561						
อาทิตย์	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์
			1	2	3	4 วันพระแรม 8 ค่ำ
5	6	7	8 เครือข่ายร่วม พัฒนา เตรียมงานวันแม่	9	10	11 วันพระแรม 15 ค่ำ กิจกรรมวันแม่
12 กิจกรรมวันแม่	13 กิจกรรมวันแม่	14	15	16	17	18
19 วันพระขึ้น 8 ค่ำ	20	21	22	23 ประชุมสรุปงาน วันแม่ และเตรียมงาน วันที่ 2 ก.ย.	24	25
26 วันพระขึ้น 15 ค่ำ	27	28	29 ประชุมกลุ่มย่อย	30	31	

กันยายน 2561						
อาทิตย์	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์
						1
2 งานทำบุญอุทิศ เจ้าอาวาส ถวายพระพุทธรูป องค์ใหญ่	3 วันพระแรม 8 ค่ำ	4	5 จัดค่ายพุทธบุตร	6 จัดค่ายพุทธ บุตร	7 จัดค่ายพุทธ บุตร	8
9 วันพระแรม 15 ค่ำ	10	11	12	13	14	15 ประชุมสรุปงาน วันที่ 2 ก.ย. และสรุปกิจกรรม ค่ายพุทธบุตร
16	17 วันพระขึ้น 8 ค่ำ	18	19	20	21	22
23	24 วันพระขึ้น 15 ค่ำ	25	26	27	28	29
30						

ตุลาคม 2561						
อาทิตย์	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์
	1	2 วันพระแรม 8 ค่ำ	3	4	5	6
7	8	9 วันพระแรม 15 ค่ำ ประชุมเครือข่าย เตรียมงาน 13 ต.ค.	10	11	12	13 กิจกรรมวันคล้าย วันสวรรคต ร.9
14	15	16	17 วันพระขึ้น 8 ค่ำ	18	19	20
21	22	23	24 วันพระขึ้น 15 ค่ำ วันออกพรรษา	25	26	27 เตรียมสถานที่ งานทอดกฐิน
28 งานทอดกฐินสามัคคี	29	30	31			

พฤษภาคม 2561						
อาทิตย์	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์
				1 วันพระแรม 8 ค่ำ	2	3
อาทิตย์	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์
4	5	6	7 วันพระแรม 15 ค่ำ	8	9	10
11	12	13	14	15 วันพระขึ้น 8 ค่ำ	16	17
18	19	20 จัดสถานที่ เตรียม งานเทศน์ มหาชาติ	21 เทศน์มหาชาติ เดินคาถา	22 วันพระขึ้น 15 ค่ำ เทศน์มหาชาติ ตักบาตร ลอย กระทง	23	24
25	26	27	28	29	30 วันพระแรม 8 ค่ำ	

ธันวาคม 2561						
อาทิตย์	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์
						1
2	3	4	5 กิจกรรมวันพ่อ	6	7 วันพระแรม 15 ค่ำ	8
9	10	11	12	13	14	15 วันพระขึ้น 8 ค่ำ
16	17	18	19	20	21	22 วันพระขึ้น 15 ค่ำ
23	24	25	26	27	28	29
30 วันพระแรม 8 ค่ำ	31 กิจกรรมสิ้นปี สวดมนต์ข้ามปี					

ระยะที่ 3 ทดลองตามกิจกรรมของวัดที่เครือข่ายร่วมกันกำหนดขึ้น

ในขั้นตอนนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยผู้วิจัยนำกิจกรรมของวัดมาเป็นตัวแปรหลักในการสร้างความเข้มแข็งของเครือข่าย และเพื่อให้เครือข่ายเป็นพลังขับเคลื่อนร่วมกับพุทธบริษัท 4 ที่เข้าร่วมกิจกรรมของวัดเพื่อให้เกิดการสืบทอดพระพุทธศาสนา โดยใช้แผนแบบในการทดลองคือการประเมินความเข้มแข็งของเครือข่ายและการสืบทอดพระพุทธบริษัท 4 ในระยะก่อนการมีเครือข่าย ระหว่างการดำเนินงานของเครือข่าย จนถึงสิ้นสุดระยะเวลาในการทำวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ประเภท ดังนี้

1. เครื่องมือที่เป็นตัวแปรกระทำการ (Treatment) ในการวิจัย ประกอบด้วย
 - 1.1 บทบาทของเครือข่ายในท้องถิ่นโดยใช้ทุนในพื้นที่เพื่อการสืบทอดพระพุทธศาสนาในวัดทองนพคุณ จังหวัดเพชรบุรี
 - 1.2 ตารางปฏิทินการจัดกิจกรรมของวัดระหว่างเดือนธันวาคม 2560 ถึงเดือนมิถุนายน 2562
2. เครื่องมือเก็บรวบรวมค่าตัวแปรตาม ประกอบด้วย
 - 2.1 แบบประเมินการรับรู้ของเครือข่ายทุนในพื้นที่ที่มีต่อการสืบทอดพระพุทธศาสนาโดยการบริหารตามหลักศาสนธรรมของวัดทองนพคุณ จังหวัดเพชรบุรี
 - 2.2 แบบประเมินการสืบทอดพระพุทธศาสนามี 2 ตอน คือ
 - 2.2.1 ความเข้มแข็งของเครือข่ายทุนในพื้นที่
 - 2.2.2 การบันทึกจำนวนบุคคลที่เข้าร่วมกิจกรรมการสืบทอดพระพุทธศาสนา

การหาคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย

1. เครื่องมือที่เป็นตัวแปรกระทำการ (Treatment) ในการวิจัย ในส่วนที่เป็นบทบาทของเครือข่ายในท้องถิ่นโดยใช้ทุนในพื้นที่ และตารางปฏิทินการจัดกิจกรรมของวัดระหว่างเดือนธันวาคม 2560 ถึงเดือนมิถุนายน 2562 เพื่อการสืบทอดพระพุทธศาสนาในวัดทองนพคุณ จังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยใช้การประเมินความตรงเชิงโครงสร้างแบบการประเมินตามสภาพความเป็นจริง (Authentic Assessment)
2. แบบวัดอื่นๆ คือ 1) แบบประเมินการรับรู้ของเครือข่ายทุนในพื้นที่ที่มีต่อการสืบทอดพระพุทธศาสนาโดยการบริหารตามหลักศาสนธรรม 2) แบบประเมินการสืบทอดพระพุทธศาสนาของพุทธบริษัท 4 เป็นการแบบประเมินความเข้มแข็งของเครือข่ายทุนในพื้นที่ที่ใช้หลักธรรมเป็นฐานในการทำงานของวัดเพื่อสืบทอดพระพุทธศาสนา เป็นแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยศึกษาองค์ประกอบเชิงโครงสร้าง (Construct) ของตัวแปรเหล่านี้ เขียนเป็นข้อคำถาม แล้วนำไปทดลองใช้กับตัวอย่างที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริงในงานวิจัย นำมาปรับปรุงให้มีคุณสมบัติที่

เหมาะสมทั้งทางด้านภาษา และเนื้อหา เพื่อให้ถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัย แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่น

องค์ประกอบเชิงโครงสร้างของแบบประเมินการสืบทอดพระพุทธศาสนาของพุทธบริษัท 4 ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้นนั้น ผู้วิจัยขอนำเสนอในตารางที่ 3.2 ดังนี้

ตารางที่ 3.2 องค์ประกอบเชิงโครงสร้างของมิติการสืบทอดพระพุทธศาสนาและมิติของวัดทองนพคุณ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

มิติทางการสืบทอด พระพุทธศาสนา มิติของวัด ทองนพคุณ	พระสงฆ์ในวัดทองนพ คุณ จ.เพชรบุรี	กิจกรรมของวัด	ศาสนสถาน
1. ความเชื่อ/ความเลื่อมใส	1. จริยวัตร (ปฏิบัติดี, ปฏิบัติชอบ, ปฏิบัติตรง) 2. Charisma (น่าเคารพ, น่าเลื่อมใส, น่านับถือ, ความเป็นผู้นำ) 3. ความรู้	1. มีประโยชน์ 2. เข้าถึงได้ง่าย 3. มีความยั่งยืน	1. ความร่มรื่น 2. ความสะอาด 3. ความสงบ (ร่มเย็น)
2. การบ่มเพาะทางความคิด	1. เป็นต้นแบบ (ทำความดี, ละความชั่ว, ทำจิตใจให้ผ่องใส) 2. เป็นผู้ให้คำแนะนำ	1. เข้าใจง่าย 2. นำไปปฏิบัติได้จริง 3. เกิดผลดีต่อการปฏิบัติ	1. เป็นแหล่งเรียนรู้ 2. เป็นแหล่งพัฒนาอาชีพ 3. ปลอดภัย ความทุกข์
3. การอยากเข้าร่วมกิจกรรมของวัด	1. ให้การสงเคราะห์ 2. โน้มน้าว ชักจูง ให้ทำความดี	1. เข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง 2. ก่อให้เกิดความสุข	1. สะดวกสบาย 2. ปลอดภัย

จากตารางที่ 3.2 ผู้วิจัยสังเคราะห์องค์ประกอบเชิงโครงสร้างของการสืบทอดพระพุทธศาสนาไว้ 3 มิติคือ

1. ความเชื่อ/ความเลื่อมใส เป็นมิติทางด้านอารมณ์ความรู้สึก
2. การบ่มเพาะทางความคิด เป็นมิติทางด้านปัญญา การคิดเชิงเหตุผล และเชิงตรรกะ
3. การอยากเข้าร่วมกิจกรรมของวัด เป็นมิติทางการปฏิบัติและการกระทำ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาพฤติกรรมการสืบทอดพระพุทธศาสนาของพุทธศาสนิกชนที่มีต่อวัดทองนพคุณ ใน 3 ด้าน คือ

1. ด้านพระสงฆ์
2. ด้านกิจกรรมของวัด
3. ด้านศาสนสถาน

จากนั้นผู้วิจัยนำมาเขียนเป็นข้อคำถามเพื่อนำไปประเมินกับพุทธบริษัท 4 ที่เข้าร่วมกิจกรรมของวัดในโอกาสต่าง ๆ

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้เทคนิคการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า เพื่อความน่าเชื่อถือของข้อมูล ประกอบด้วย

1. multiple theories ความตรงทางด้านทฤษฎีต่างๆ
 2. multiple data sources ความตรงจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย
 3. multiple methods or investigators จากวิธีการวิจัยและผู้เก็บข้อมูลที่แตกต่างกัน
- การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน